Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

NVVB Boerhaavelaan 14
2713 HX Zoetermeer

Postbus 79
2700 AB Zoetermeer

t 079 - 361 77 47
f 079 - 362 37 47
i www.nvvb.nl
e nvvb@nvvb.nl

ING 491717
KvK 40482707
BTW nr 8062.03.845.B.01

Aan de minister van Justitie,
de heer mr. dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ministerie van Justitie
DBOB/DIV/OAB/AL-OD/
Dossier W15.04/1061613
Datum - 1 MAART 2010
Nummer 10156443 44
Ambt.

Door Reg. DSC kopie gezonden
aan DAV IAV

Datum 26 februari 2010
Ons kenmerk MH/cp B2010/068
Uw kenmerk 5633235/09/6

Onderwerp: Reactie op concept-wetsvoorstel lesbisch ouderschap

Geachte heer Hirsch Ballin,

Het bestuur van de NVVB stelt het op prijs in de gelegenheid te worden gesteld om te reageren op dit wetsontwerp, dat sterk raakt aan onze werkzaamheden.

Het wetsvoorstel behelst de mogelijkheid om erkenning door de vrouwelijke partner van de moeder mogelijk te maken, of haar, zonder erkenning, meteen als moeder in de geboorteakte te vermelden. Het wetsontwerp zelf zit uitstekend in elkaar. Onze kritiek bevat, naast een aantal details, vooral het ontbreken van corresponderende IPR-wetgeving. Daarnaast vraagt het bestuur van de NVVB aandacht voor de nationaliteitsrechterlijke gevolgen in relatie tot dit wetsontwerp.

Verklaring anonieme donor
Het bestuur van de NVVB vindt de extra bewijsstukken die worden gevraagd om de echtgenote van de moeder als moeder in de geboorteakte te vermelden, niet nodig. De procedure kan worden omzeild als de moeder en haar echtgenote het kind van te voren erkennen. Bovendien leidt dit ertoe dat er nog steeds onderscheid wordt gemaakt tussen kinderen, die worden geboren in een huwelijk van man en vrouw en kinderen, die worden geboren in een huwelijk van twee vrouwen. In de praktijk kan de moeder erkenning door de biologische vader altijd tegenhouden ten gunste van haar echtgenote.

In artikel 198 wordt bepaald dat de echtgenote van de moeder als moeder in de geboorteakte wordt vermeld, mits een verklaring wordt overgelegd. Die verklaring wordt echter niet gevraagd als de echtgenote voor de geboorte overlijdt. Het bestuur van de NVVB heeft er begrip voor dat bij zo een rechterlijke procedure vaststelling moederschap wordt vermeden nu de overleden duomoeder niet meer in staat is om het kind te erkennen, maar de uitwerking komt toch wat inconsequent over. Zie ook het vorige punt. Overigens is het bestuur van de NVVB tevens van mening dat in deze bepaling niet van "echtgenoot" moet worden gesproken, maar van "echtgenote" omdat het hier uitsluitend om een vrouw kan gaan.

Vervangende toestemming
In artikel 1:204 lid 3 wordt bepaald dat de toestemming van de moeder op verzoek van de vader kan worden vervangen. Is het een bewuste keuze geweest van de wetgever om de vrouwelijke partner van de moeder, die het kind wil erkennen, niet de gelegenheid te geven om vervangende toestemming aan de rechter te vragen? De Memorie van Toelichting gaat niet op dit onderscheid in. Naar de mening van het bestuur van de NVVB zou ofwel de wettekst moeten worden aangepast, ofwel zou in de Memorie van Toelichting aandacht moeten worden besteed aan de keuze om het de duomoeder niet toe te staan om bij de rechter vervangende toestemming te vragen.

Erkenning door vrouwelijke partner van adoptiefouder
Het bestuur van de NVVB begrijpt uit het wetsontwerp dat het ook mogelijk wordt dat de echtgenote van de ene ouder, die een kind heeft geadopteerd, dat kind kan erkennen, dus onafhankelijk van het geslacht van die adoptiefouder. Het is daarom nuttig in de Memorie van Toelichting ook dit punt te vermelden.

IPR
Geboorte staande huwelijk
In de regeling ontbreekt een IPR-voorziening. De Memorie van Toelichting gaat onder het kopje "IPR" in op de vraag of de afstamming tot de moeder in het buitenland zal worden erkend. De conflictregel van artikel 1 WCN sluit aan bij de nationaliteit van de vader en de moeder. Een regeling voor een kind, dat wordt geboren uit een huwelijk van een vrouw met een andere vrouw, ontbreekt. Het ligt niet voor de hand om ook in die gevallen aan te sluiten bij het nationale recht van de moeders, omdat vrijwel geen enkel rechtsstelsel voorziet in een vergelijkbare regeling. Maar waarbij moet dan wel worden aangesloten? Bij het recht van het land waar het huwelijk tot stand is gekomen, en dat vaak uitsluit dat aan dat huwelijk afstammingsgevolgen worden verbonden? Of juist bij het recht van de gewone verblijfplaats van de echtgenotes?

Erkenning en vaststelling vaderschap
Ook de conflictregel voor erkenning, in art. 95 van het wetsvoorstel boek 10 BW (32137) is nog niet sekseneutraal. Toch ligt het voor de hand om, juist bij erkenning door de levenspartner van de moeder, een favoriserende regeling te treffen. De hele tweede afdeling van titel 5 van het ontwerp behoeft overigens een sekseneutrale aanpassing.

Nationaliteitsrecht
Het bestuur van de NVVB vraagt graag aandacht voor de nationaliteitsrechterlijke gevolgen in relatie tot dit wetsontwerp. Een kind, jonger dan 7 jaar, dat erkend wordt door een Nederlander wordt Nederlander (artikel 4 lid 2 RWN). In de gevallen die voortvloeien uit dit wetsontwerp zal hier dan ook sprake van zijn, ondanks het feit dat de andere "moeder" niet de biologische moeder kan zijn. Een kind van 7 jaar of ouder, wordt alleen Nederlander als het biologisch vaderschap wordt bewezen (artikel 4 lid 4 RWN). Voor wat betreft de gevallen die voortvloeien uit dit wetsontwerp is dit nooit mogelijk. Er zal dan uitgeweken moeten worden naar artikel 6 lid 1 onder c van de RWN. De vraag of dit gewenst is, is dan gerechtvaardigd.

Het is daarom nuttig in de Memorie van Toelichting met het bovenstaande rekening te houden. Op deze wijze kan voorkomen worden dat gemeenten de ongelijkheid, die bij erkenning van kinderen van 7 jaar en ouder kan spelen, moeten gaan verklaren.

Tekstueel
Ten slotte een tekstueel puntje: op pagina 1 van de Memorie van Toelichting ontbreekt in de vierde alinea het woordje "in" bij punt 1: "Het moederschap van de duomoeder ontstaat van rechtswege als de duomoeder is gehuwd met de moeder van het kind en duidelijk is dat de biologische vader van het kind geen rol zal spelen (in) zijn verzorging en opvoeding."

Wij zijn uiteraard bereid, indien gewenst, de inhoud van deze brief nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

C. Meesters
Voorzitter

J.C. Noord
Secretaris